

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Ek 7 No'lu Protokol 1. Madde Rehberi

---

Yabancıların sınır dışı edilmesine
ilişkin usuli güvenceler

1. Baskı – 31 Ekim 2020

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Bu Rehberin tamamını veya bir kısmını elektronik ortamda ya da basılı yayın olarak çevirmek ve / veya çoğaltmak isteyen yayıncılar veya kuruluşların, yetkilendirme prosedürü hakkında bilgi için publishing@echr.coe.int ile iletişime geçmesi gerekir.

İçtihat Rehberleri çevirilerinden hangilerinin hâlihazırda devam ettiğini öğrenmek istiyorsanız, lütfen [Beklenen çeviriler](#) sayfasına bakınız.

Bu Rehber Hukuk Müşavirliği Bölümü tarafından hazırlanmıştır ve Mahkeme'yi bağlamaz. Yayımcı incelemesine tabi olabilir.

Bu Rehber esasen Fransızca hazırlanmıştır. Rehber son hali 31 Ekim 2020 tarihinde verilmiştir. Düzenli olarak güncellenecektir.

İçtihat Rehberlerine indirilmek üzere www.echr.coe.int adresinden erişilebilir (İçtihat – İçtihat analizi – İçtihat rehberleri). Yayın güncellemeleri için lütfen Mahkeme'nin Twitter hesabını takip ediniz: https://twitter.com/ECHR_CEDH.

Bu çeviri Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin onayı dahilinde yayımlanmış olup çeviri sorumluluğu İstanbul Barosu İnsan Hakları Merkezi'ne aittir.

© Avrupa Konseyi / Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, 2020

İçindekiler

İçindekiler	3
Okuyucunun Dikkatine	4
Giriş	5
I. Uygulanabilirlik koşulları	7
A. Kanuni Olarak İkamet Eden Kimse	7
B. Sınır Dışı.....	8
II. Esas Güvence: “kanuna uygun olarak alınan karar uyarınca” sınır dışı..	11
A. Genel İlkeler	11
B. Örnekler	12
III. Usule ilişkin güvenceler	12
A. Sınır dışı edilmesine karşı gerekçeler sunmak	13
1. Garanti edilen hakların içeriği ve kapsamı	13
2. Bu hakların sınırlandırılması.....	14
3. Garanti edilen haklarla ilgili herhangi bir sınırlama incelenirken izlenecek metodoloji ...	14
B. Davanın incelenmesi	16
C. Yetkili makam önünde temsil edilmek.....	18
D. Örnekler	18
IV. İstisnalar	19
A. Genel ilkeler	19
B. Örnekler	20
Alıntılanan mahkeme kararlarının listesi	21

Okuyucunun Dikkatine

İşbu rehber, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (bundan sonra metinde "Mahkeme", "Avrupa Mahkemesi" veya "Strazburg Mahkemesi" olarak anılacaktır) tarafından kendisinin verdiği karar ve hükümler hakkında hukukçuları bilgilendirmek amacıyla yayımlanan içtihat rehberleri serisinin bir kısmını teşkil etmektedir. İşbu bu rehber, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (bundan sonra metinde "Sözleşme" veya "Avrupa Sözleşmesi" olarak anılacaktır) Ek 7 No'lu Protokol 1. maddesine ilişkin 31 Ekim 2020 tarihine kadar olan içtihatları incelemekte ve özetlemektedir. Okuyucu bu rehberde, konu hakkında geliştirilen anahtar ilkeleri ve bunlarla ilgili emsalleri bulacaktır.

Atıfta bulunulan içtihatlar; ilke kararları, önemli ve/veya yeni tarihli kararlar ve hükümler arasından seçilmiştir.*

Mahkeme'nin esasa ilişkin kararları ve kabul edilebilirlik kararları yalnızca Mahkeme önüne gelen davalar hakkında karar verilmesine değil, daha genel olarak, Sözleşme tarafından tayin edilen kuralları açıklamaya, gözetmeye ve geliştirmeye ve böylelikle Sözleşmeciler Tarafından Devletlerce üstlenilen taahhütlere uyulmasına katkı sağlamaya hizmet eder ([İrlanda/Birleşik Krallık](#), § 154, 18 Ocak 1978, A Serisi No. 25 ve daha yakın zamanda, [Jerónovičs /Letonya](#) [BD], No. 44898/10, § 109, 5 Temmuz 2016).

Dolayısıyla Sözleşme tarafından kurulan sistemin misyonu, genel yararı ilgilendiren kamu politikası meselelerini belirlemek ve böylelikle Sözleşme Devletleri topluluğu içerisinde insan hakları korumasının standartlarını yükseltmek ve insan hakları içtihadını genişletmektir ([Konstantin Markine/Rusya](#) [BD], No. 30078/06, § 89, AİHM 2012). Nitekim Mahkeme, Sözleşme'nin insan hakları alanında "Avrupa kamu düzeninin anayasal bir aracı" olarak rolünü vurgulamıştır ([Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi/İrlanda](#) [BD], No. 45036/98, § 156, AİHM 2005-VI).

Bu rehber, Sözleşme veya ek protokollerinin atıfta bulunulan her maddesi için anahtar kelime referansları içermektedir. Her bir davada ele alınan hukuki meseleler, (çoğu davada) doğrudan Sözleşme ve Protokollerinin metninden alınan bir kavramlar dizininden seçilen bir [Anahtar kelimeler listesi](#)'nde özetlenmiştir.

Mahkeme'nin içtihadını içeren [HUDOC veri tabanı](#) anahtar kelime ile arama yapılmasına imkân vermektedir. Bu anahtar kelimelerle yapılan aramalar benzer hukuki içeriğe sahip bir grup belgenin bulunmasını sağlamaktadır (Mahkeme'nin her bir davadaki gerekçesi ve sonuçları anahtar kelimelerle özetlenmektedir). Münferit davalar için anahtar kelimeler HUDOC'taki Dava Detayları etiketine tıklanarak bulunabilir. HUDOC veri tabanı ve anahtar kelimeler hakkında daha fazla bilgi için lütfen [HUDOC Kullanıcı Rehberi](#)'ne bakınız.

---

* Atıfta bulunulan içtihat, Mahkeme'nin ve Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'nun resmi dillerinden biri veya her ikisinde (İngilizce ve Fransızca) yazılmış olabilir. Aksi belirtilmediği sürece, yapılan tüm atıflar bir Mahkeme Dairesi tarafından esas hakkında verilmiş bir karara aittir. "(k.k.)" kısaltması atfın Mahkeme'nin bir kabul edilebilirlik kararına ait olduğunu ve "[BD]" ibaresi davanın Büyük Daire tarafından görüldüğünü gösterir. Bu güncellenmenin yapıldığı tarihte kesinleşmemiş olan Daire kararları yıldız işaretiyle (*) belirtilmektedir.

Giriş

1. Avrupa İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Sözleşmeye Ek 7 No'lu Protokol 22 Kasım 1984 tarihinde imzaya açılmış¹ ve 1 Kasım 1988 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
2. Bu Protokol, belli haklara dair Sözleşme veya önceki Protokolleri tarafından sağlanmayan güvenceleri sağlamaktadır: yabancıların sınır dışı edilmesi işleminde usule ilişkin güvence (Madde 1), cezai konularda temyiz hakkı (Madde 2), haksız mahkûmiyet halinde temyiz hakkı (Madde 3), aynı suçtan iki kez yargılanmama ve cezalandırılmama hakkı ("ne bis in idem") (Madde 4) ve son olarak hak ve sorumluluklara ilişkin eşler arasında eşitlik (Madde 5)
3. 7 No'lu Protokol madde 1 aşağıdaki gibidir:

Madde 1 – Yabancıların Sınır Dışı Edilmelerine İlişkin Usuli Güvenceler

- 1- Bir devletin ülkesinde kanuni olarak ikamet eden bir yabancı, kanuna uygun olarak alınan bir kararın uygulanması için gerekli olmadığı sürece buradan sınır dışı edilemez ve bu durumdaki kişinin;
  - (a) Sınır dışı edilmesine karşı gerekçeleri sunmasına,
  - (b) Durumunun yeniden incelenmesine ve
  - (c) Bu amaçlarla, yetkili bir makam veya bu makam tarafından tayin edilen kişi ya da kişiler nezdinde temsil edilmesine imkan verilir.
- 2- Bir yabancıнын sınır dışı edilmesinin kamu düzeni çıkarları açısından gerekli olduğu veya ulusal güvenlik gerekçelerine dayandırıldığı takdirde, söz konusu yabancı, bu maddenin 1. fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerindeki haklarını kullanmadan önce sınır dışı edilebilir.

4. Ek 7 No'lu Protokol'ün ilk maddesi iki fıkraya bölünmüştür. (*Nolan ve K. / Rusya*, 2009, § 114).
5. Ek 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin ilk fıkrası uyarınca sunulan ilk usul güvencesi, bir yabancıнын "kanuna uygun olarak alınan bir kararın uygulanması için" gerekli olmadığı sürece sınır dışı edilemeyeceğidir.
6. İlk fıkra Ek 7 No'lu Protokol'e taraf devletler tarafından ülkelerinde kanuni olarak mukim bulunan bir yabancıнын sınır dışı edilmesine ilişkin olarak korunması gereken usule ilişkin güvenceleri sıralar:
  - a. Sınır dışı edilmesine karşı gerekçeleri sunmasına,
  - b. Durumunun yeniden incelenmesine,
  - c. Bu amaçlarla, yetkili bir makam veya bu makam tarafından tayin edilen kişi veya kişiler huzurunda temsil edilmesine izin verilir.
7. İkinci fıkra bir yabancıнын, ilk fıkranın (a), (b) ve (c) bentlerinde sıralanan haklarını kullanmadan önce sınır dışı edilebileceği durumları belirler.
  - Kamu düzeni çıkarları,
  - Ulusal güvenlik nedenleri.
8. Öncelikle belirtilmelidir ki, "köklü bir uluslararası hukuk konusu olarak ve uluslararası antlaşma yükümlülüklerine tabi olmak kaydıyla, Devletler yabancıların giriş, ikamet ve sınır dışı işlemlerini kontrol etme hakkına sahiptir. Sözleşme, bir yabancıнын bir ülkeye girme veya orada ikamet etme

¹ Bu Protokol 44 üye devlet tarafından onaylanmıştır.

hakkını garanti etmez” (*Muhammad ve Muhammad / Romanya* [BD], 2020, § 114; *İlias ve Ahmed/Macaristan* [BD], 2019, § 125; ve *De Souza Ribeiro / Fransa* [BD], 2012, § 77).

9. Ek 7 No'lu Protokole ilişkin Açıklayıcı Raporu göre, Ek 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin kabul edilmesiyle birlikte Devletler, sınır dışı edilme durumunda "asgari" usul güvencelerini kabul etmiştir (*Muhammad ve Muhammad / Romanya* [BD], 2020, § 117). Bu madde, diğer uluslararası belgelerin kapsamadığı durumlarda korumanın sağlanmasına ve bu korumanın Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde öngörülen denetim sistemi kapsamına alınmasına izin vermiştir (bu raporun 7. maddesine bakınız).

10. *Maaouia / Fransa* [BD], 2000, §§ 36-40 davasında Mahkeme, “Devletlerin, 6 § 1 maddesinin [adil yargılanma hakkı²] yabancıların sınır dışı edilmesine ilişkin süreçler için geçerli olmadığını farkında olduğunu, bu alanda özel tedbirler almak istediğini” ve Ek 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin sınır dışı işlemleri için belirli güvenceler içerdiğini belirtmiştir. Böylelikle, yabancıların ülkeye girişine, ikametine ve sınır dışı edilmesine ilişkin kararların, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi anlamında, başvuruçunun medeni haklarının veya yükümlülüklerinin veya kendisine karşı suç isnadının belirlenmesi ile ilgili olmadığı teyit edilmiştir.

11. Bununla birlikte Mahkeme, sınır dışı etme durumunda, Ek 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesinde öngörülen özel güvencelerin, 13. madde ile bağlantılı olarak Sözleşme'nin 3. ve 8. maddelerinin sağladığı korumayı tamamladığını vurgulamıştır (*Lupsa / Romanya* , 2006, § 51; *Baltaji / Bulgaristan*, 2011, § 54). Sözleşme kapsamındaki diğer usuli haklarla ilgili daha fazla ayrıntı, *Sözleşme'nin 8. Maddesi Rehberinde* ve *Göç Rehberinde* bulunabilir.

12. Son olarak, Ek 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesi bağlamında, Mahkeme, insan haklarını koruma aracı olarak Sözleşme'nin amaç ve hedefinin, hükümlerinin anlaşılmasının ve uygulanmasının teorik ve hayali değil, pratik ve etkili olması gerektiğini değerlendirmiştir. (*Muhammad and Muhammad / Romanya* [BD], 2020, § 122; *Takus / Yunanistan*, 2012, § 63; ve *Geleri / Romanya*, 2011, § 48). Bu değerlendirme, Sözleşme'nin ve protokollerinin tüm hükümlerinin yorumlanmasında geçerli genel bir ilkedir.

---

² 6. maddenin 1. fıkrasının kapsamı için Mahkeme'nin web sitesinde bulunan 6. Madde Rehberlerine (Cezai Boyut ve Medeni Boyut) bakınız (www.echr.coe.int – Case-law).

I. Uygulanabilirlik koşulları

Sözleşmeye Ek 7 No'lu Protokol Madde 1

“1. Bir devletin ülkesinde kanuni olarak ikamet eden bir yabancı...”

HUDOC Anahtar Kelimeler

Kanuni olarak ikamet eden yabancı (P7-1-1) – Yabancı'nın Sınır Dışı Edilmesi (P7-1-1)

A. Kanuni Olarak İkamet Eden Kimse

13. 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesi sadece taraf Devletlerin ülkelerinde “kanuni olarak ikamet eden” yabancıların sınır dışı edilmeleri halinde uygulanmaktadır (*Muhammad ve Muhammad/Romanya* [BD], 2020, § 91; *Gürcistan/Rusya (I)* [BD], 2014, § 228; ve *Sejdovic ve Suleymanovic /İtalya* (k.k.), 2002).

14. Açıklayıcı Rapor'da “ikamet” kavramı şu şekilde ele alınmaktadır: “7 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin uygulanması açısından ikamet eden kelimesi ile; sınır kapılarına veya herhangi bir giriş noktasına gelen ancak henüz kontrol noktalarından geçmeyen ya da transit geçiş amacıyla ülkeye kabul edilen veya ikamet etme amacı dışında belirli bir süre ile girişlerine izin verilen yabancılar kastedilmemektedir. Ayrıca bahsedilen belirli süre, yabancı'nın ikamet izni başvurusunda bulunduğu ve başvurusuna ilişkin değerlendirmenin sonuçlanmasını beklediği süreci de kapsamaktadır” (bakınız Açıklayıcı Rapor'un 9. paragrafı).

15. Mahkeme, *ikamet eden kimse* kelimesine Açıklayıcı Rapor ile getirilen tanımı kabul etmektedir (*Yildirim/Romanya* (k.k.), 2007; *S.C./Romanya*, 2015, § 83).

16. Mahkeme, 2009 tarihli *Nolan ve K./Rusya* kararında “ikamet” kavramına açıklık getirmiştir. Söz konusu başvuruda Mahkeme öncelikle herhangi bir ülkede “ikamet” etme durumunun, sadece “fiziksel olarak o ülkede bulunmak” olmadığına dikkat çekmiştir. Ayrıca “ikamet eden kimse” kavramının, ülkeye kabul edilmeyen veya ikamet etme amacı dışında ülkeye kabul edilen yabancıları kapsamadığını belirtmiştir. Mahkeme “ikamet” kavramının, Sözleşme'nin 8. maddesi ışığında gelişen ve özerk bir kavram olan “konut” a yakın olduğunu eklemiştir; her iki durumda da bireyin “fiziksel olarak bir yerde bulunması”nın ötesinde o yer ile birey arasında yeterli ve devamlı bir bağın varlığının arandığını vurgulamıştır³. Dolayısıyla bir ülkeye uzun süreli kalış amacıyla kabul edilen ve o ülkede

³ “Konut” kavramı için bakınız *Prokopovitch/Rusya*, no. 58255/00, § 36, AİHM 2004-XI (özetler): “Mahkeme, Sözleşme'nin denetim organı içtihadı uyarınca ve madde 8 ışığında ‘konut’ kavramının yasal olarak oluşturulan konutlarla veya iç hukuk kapsamında hukuka uygun/izinli olarak yerleşilen konutlarla sınırlı olmadığını hatırlatmaktadır. “Konut” terimi özerk bir kavram olarak yorumlanmakta, ulusal mevzuattaki tanımlamalara bağlı kalınmamaktadır. Bir yaşam alanının Sözleşmenin m. 8 § 1 bağlamında ‘konut’ olarak sayılıp sayılamayacağına belirlenmesi için başvurunun koşullarının incelenmesi gerekmektedir, özellikle belirli bir mekan ile kişi arasında yeterli ve devamlı bir bağın varlığı aranmaktadır (bakınız *Buckley/Birleşik Krallık*, 25 Eylül 1996 tarihli karar, *Hüküm ve Karar Raporları* 1996-IV, §§ 52-54, ve 11 Ocak 1995 tarihli Komisyon Raporu, § 63; *Gillow/Birleşik Krallık*, 24 Kasım 1986 tarihli karar, A Serisi no. 109, § 46; *Wiggins/Birleşik Krallık*, no. 7456/76, 8 Şubat 1978 tarihli Komisyon kararı, Kararlar ve Raporlar (KR) 13, s. 40.”

ikamet etmeye başlayan bir yabancı'nın ülke dışına çıkması, o kişinin "ikamet eden kimse" sayılmasının önünde engel teşkil etmeyecektir (*ibid.*, § 110).

17. "Kanuni olarak" ikamet etmenin anlamı Açıklayıcı Rapor'da şu şekilde izah edilmiştir; "kanuni olarak ibaresi, ilgili Devletin iç hukukuna atıf yapmaktadır. Bu nedenle bir kişinin ülkedeki kalışının 'kanuni' sayılması adına hangi koşulların sağlanması gerektiği, iç hukuka bakılarak anlaşılacaktır. 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesi, ülkeye kanuni olarak giren yabancıları kapsadığı gibi, düzensiz yollardan giriş yaptıktan sonra ülkede kanuni olarak kalma hakkını kazanan yabancılar da uygulanacaktır. Ancak, eğer bir yabancı'nın ülkeye kabulü ve ülkede kalışı şarta bağlandıysa, örneğin belirli bir süre için girişine veya kalışına izin verildiyse, ve kişi bu şarta riayet etmediyse, artık o kişinin ülkede "kanuni olarak bulunduğu" söylenemeyecektir (bakınız Açıklayıcı Rapor'un 9. paragrafı).

18. Mahkeme içtihadı uyarınca "ikamet etmenin kanuni sayılması için bahse konu Devletin iç hukuk kuralları ile bağdaşması gerekmektedir" (*Yildirim/Romanya* (k.k.), 2007; ayrıca bakınız *Sultani/Fransa*, 2007, § 88; ve *Bolat/Rusya*, 2006, § 76). Dolayısıyla, bir kişinin ülkede bulunma koşullarının "kanuni" sayılıp sayılmayacağı, bulunduğu ülkenin iç hukuk kurallarına göre belirlenecektir (*Sharma/Letonya*, 2016, § 73).

19. Mahkeme; ikamet izinlerinin geçerlilik süresi biten kişilerin (*Sejdovic ve Suleymanovic /İtalya* (k.k.), 2002, ve *Suleymanovic ve Sultanovic/İtalya* (k.k.), 2002), siyasi iltica başvurusu reddedilen ve ret kararı kesinleşen kişilerin (*S.T./Fransa*, Komisyon kararı, no. 20649/92, 8 Şubat 1993), veya geçici vize ile ülkeye giren ve vizelerinin geçerlilik süresi sonlandıktan sonra ikamet izni almak veya mültecilik statülerinin tanınması için başvuruda bulunan yabancıların (*Voulofitch ve Oulianova/İsveç*, Komisyon kararı, 1993) ya da sığınma başvuruları değerlendirme aşamasında olan yabancıların (*S.C./Romanya*, 2015, § 84-85, ve *N.M./Romanya*, 2015, § 104-105), ülke topraklarında "kanuni olarak" ikamet etmedikleri yönünde değerlendirmelerde bulunmuştur. Aynı durum, belirli bir tarihe kadar geçerli ikamet izni bulunan ve fakat ikamet izni geçerlilik süresi sonlandıktan sonra izni uzatmak veya yenilemek adına herhangi bir adım atmayan yabancılar açısından da geçerlidir (*Yildirim/Romanya* (k.k.), 2007).

20. Ayrıca, hiçbir zaman ikamet izni almamış olan bir yabancı'nın 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin korumasından faydalanması mümkün değildir (*A.M. ve Diğerleri/İsveç* (k.k.), 2009). Son olarak, ülkeye yasadışı yollardan sahte bir vize ile giriş yapan yabancı "kanuni olarak ikamet eden kimse" sayılamayacaktır (*T.A./İsveç*, Komisyon kararı, 1994).

21. Fakat sınır dışı edildiği esnada geçerli ikamet izni bulunan bir yabancı (*Nowak/Ukrayna*, 2011, § 80) ve muhatap Devletin ülkesinde sığınmacı olarak yerleşim hakkını haiz olan bir yabancı (*Ahmed/Romanya*, 2010, § 46), kanuni olarak ikamet eden kimse olarak kabul edilmiştir. Yetkili ulusal makam tarafından ikamet izni iptal edilen bir yabancı'nın sınır dışı edildiği esnada, ikamet izninin iptaline ilişkin işleme karşı dava açılmış ve yürütmeyi durdurma kararı alınmış ise, yabancı'nın "kanuni olarak ikamet eden kimse" sayılması mümkündür (*Bolat/Rusya*, 2006, § 78).

22. Kural olarak, eğer kanuni olarak ikamet etme kriterleri karşılanmıyorsa 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin uygulanması mümkün olmayacaktır ve Mahkeme başvuruyu, AİHS m. 35§3 uyarınca konu bakımından (*ratione materiae*) bağdaşmazlık sebebiyle kabul edilemez bulacaktır (*Suleymanovic ve Sultanovic/İtalya* (k.k.), 2002; *Yildirim/Romanya* (k.k.), 2007; *S.C./Romanya*, 2015, § 86).

B. Sınır Dışı

23. Mahkemenin sürekli olarak hatırlattığı üzere, Yüksek Sözleşmeciler Taraflar ülkelerinde bulunan bir yabancıya sınır dışı edilip edilmeyeceği konusunda takdir yetkisini haizlerdir ancak bu yetkiyi, söz konusu yabancıya Sözleşme kapsamında korunan haklarına müdahale etmeyecek şekilde kullanılmakla yükümlüdürler (*Bolat/Rusya*, 2006, § 81, ve *Nowak/Ukrayna*, 2011, § 81).

24. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi “sınır dışı” kavramının “özerk bir kavram olduğunu, ulusal mevzuatta öngörülen tanımlardan bağımsız olduğunu” açıkça belirtmekte ve “suçluların iadesi müessesesi dışında, kanuni olarak ikamet eden bir yabancıya ülkeden ayrılmasını gerektiren her tedbirin 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında ‘sınır dışı’ sayılacağını” eklemektedir (*Bolat/Rusya*, 2006, § 79; *Nolan ve K./Rusya*, 2009, § 112; ayrıca bakınız Açıklayıcı Rapor'un 10. maddesi).

25. Mahkeme, başvuru evinden alınarak başka bir Devlete seyahat eden uçağa bindirilmesini, kişinin sınır dışı edilmesi olarak nitelendirmiştir (*Bolat/Rusya*, 2006, § 79). Benzer şekilde, başvuru evinden bir sonraki yurt dışı seyahatinden sonra muhatap Devlete dönmesini engelleyen bir karar alınması, başka bir deyişle kesin olarak ülkeden ayrılmasını dayatılması, Mahkeme tarafından sınır dışı edilme seviyesine ulaşıldığı şeklinde yorumlanmıştır (*Nolan ve K./Rusya*, 2009, § 112).

26. Fakat 2007 tarihli *Yıldırım/Romanya* (k.k.) kararında Mahkeme, başvuru evinden Romanya'da ikamet etmediğine, bu nedenle sınır dışı edilmektense ülkeye girişinin engellendiğine dikkat çekmiştir. 2003 tarihli *Davies ve Diğerleri/Romanya* (k.k.) kararında ise, ilk başvuru evinden sınır dışı edilme işlemlerinin süresi olmadığını, ülkeye giriş ve kalış izinlerinin kamu düzeni gözetilerek geri alındığını dile getirmiştir. Başvuru evinden sınır dışı edilmediği değerlendirilmesinden hareketle Mahkeme, başvuruyu 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesi kapsamında konu bakımından (*ratione materiae*) bağdaşmaması sebebiyle kabul edilemez bulmuştur.

27. 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesi henüz uygulanmayan bir sınır dışı etme kararına karşı uygulanabilecek midir? Mahkeme bu soruyu şu başvuruda ele almıştır; *Ljatići/Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti*, 2018, § 21-23. Başvuru, sekiz yaşından itibaren muhatap Devlette ikamet eden bir Sırbistan vatandaşı tarafından yapılmıştır. Başvuru evinden muhatap Devlet ülkesinde 2014 yılına kadar ikamet izniyle kalmıştır, 2014 yılında İçişleri Bakanlığı tarafından sığınma hakkından istifade etmesi sonlandırılmıştır. Daha sonrasında, milli güvenlik açısından tehdit teşkil ettiği gerekçesiyle başvuru evinden sınır dışı edilmesine karar verilmiştir. Başvuru evinden Mahkeme'ye 1 Nisan 2016 tarihinde başvurmuş, Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti'ni terk etmesini öngören işlemlerin yürütülmesinde usuli güvencelere uygun hareket edilmediğini ileri sürmüştür. Özellikle, kendisi hakkındaki delillerden haberdar olmadığını ya da delillere karşı kendini savunma hakkının tanınmadığını iddia etmiştir. Mahkeme başvuruyu 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesi ışığında incelemeye karar vermiştir⁴.

28. Kişinin henüz sınır dışı edilmediği hallerde 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin uygulama alanı bulup bulmayacağına dair soruyu cevaplamak adına Mahkeme, başvuruya konu edilen kararın doğurduğu etkileri ele almıştır: alınan karar ile başvuru evinden muhatap Devlette kanuni olarak ikamet etmesine sağlayan yasal dayanak ortadan kaldırılmıştır ve muhatap Devleti belirli bir süre içerisinde terk etmesi gerektiğini öngören bir talimat içermektedir (*ibid.*, § 22). Ayrıca Mahkeme, kararın geri alınmadığına veya başka bir şekilde icrailiğini kaybetmediğine, ulusal makamların kararın uygulamasını askıya almadıklarına ya da başvurucuya muhatap Devlette kalış izni verilmediğine

⁴ Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, başvuruya konu olan olayların hukuki olarak vasıflandırılması konusunda yetkilidir (bakınız *Radomilja ve Diğerleri/Hırvatistan* [BD], no. 37685/10, § 126, 20 Mart 2018; *Söderman/İsveç* [BD], no. 5786/08, § 57, AiHM 2013, ve *Moretti ve Benedetti/İtalya*, no. 16318/07, § 27, 27 Nisan 2010).

dikkat çekmiştir (aksi yönde [Saeed/Danimarka](#) (k.k.), 2014, § 7). Bunlara ek olarak, kararın uygulanması için yerine getirilmesi gereken ayrı bir usuli gereksinim bulunmamaktadır, dolayısıyla, başvuru her an sınır dışı edilme riski altındadır. Başvurucuya bir kereliğe mahsus olmak üzere muhatap Devletten çıkış yapma ve yeniden giriş yapma izninin verilmesi ve sınır dışı etme kararının henüz uygulanmamış olması Mahkemenin, ülkeyi terke davet kararının artık uygulanmayacak olduğu ya da başvurunun sınır dışı edilmeyecek olduğu yönünde değerlendirme yapması açısından yeterli görülmemektedir. Ayrıca, başvurunun muhatap Devletteki kalışı sadece ulusal makamların inisiyatifine bağlıdır ve herhangi bir kanuni dayanağı bulunmamaktadır ([Ljatići/Makedonya Eski Yugoslav Cumhuriyeti](#), 2018, § 22).

29. Bu koşullarda Mahkeme, İçişleri Bakanlığı tarafından verilen terke davet kararının, doğurduğu etkiler de göz önünde tutularak, başvuru hakkında alınan bir sınır dışı tedbiri olarak adlandırılabilmesine ve 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin uygulanabileceğine karar vermiştir (§ 23).

II. Esas Güvence: “kanuna uygun olarak alınan karar uyarınca” sınır dışı

7 No.lu Protokol Madde 1 § 1

“Bir Devletin ülkesinde kanuni olarak ikamet eden bir yabancı, kanuna uygun olarak alınan bir karar olmadıkça buradan sınırdışı edilemez...”

HUDOC Anahtar sözcükler

Kanuna uygunluk (P7-1-1) – Erişilebilirlik (P7-1-1) – Öngörülebilirlik (P7-1-1) – Kötüye kullanıma karşı güvenceler (P7-1-1)

A. Genel İlkeler

30. 7 No.lu Protokol'ün birinci maddesinin ilk fıkrasındaki ilk temel güvence, bir yabancıya “kanuna uygun bir karar olmadıkça” sınır dışı edilememesidir (*Muhammad ve Muhammad/Romanya* [BD], 2020, § 118). Bu ibare, Sözleşme’de ve ek protokollerinde kullanıldığı her yerde benzer anlama sahiptir (*ibid*).

31. Buradaki “kanun” kavramı, söz konusu Devletin iç hukukuna işaret etmektedir. “Bununla birlikte karar, maddi hukuk hükümlerine ve ilgili usul kurallarına uygun olarak yetkili bir merci tarafından alınmalıdır” (*Bolat/Rusya*, 2006, § 81).

32. Daha önceden belirtildiği üzere “kanun” terimi için yalnızca iç hukukta bir dayanak bulunmasına değil, söz konusu kanunun niteliğine de bakılır: buna göre kanun erişilebilir ve öngörülebilir olmalı, ayrıca kamu otoritelerinin Sözleşmesel haklara keyfi müdahalesine karşı koruyucu bir tedbir sağlamalıdır (*Muhammad ve Muhammad/Romanya* [BD], 2020, § 118; *Baltaji/Bulgaristan*, 2011, § 55; *Ahmed/Romanya*, 2010, § 52; *Kaya/Romanya*, 2006, § 55; *Lupsa/Romanya*, 2006, § 55). Bu, 7 No.lu Ek Protokol'ün 1. maddesinin 1. fıkrasında olduğu gibi usuli haklar sağlayan Sözleşme hükümleri için de aynı şekilde geçerlidir; çünkü Sözleşmenin Önsözünde açıkça bahsi geçen hukukun üstünlüğü ilkesinin, Sözleşmenin tüm maddelerinde mündemiç olduğuna ilişkin yerleşik içtihat bulunmaktadır (*Muhammad ve Muhammad/Romanya* [BD], 2020, § 118). Buna göre, kanuna uygun olarak alınan bir karar uyarınca uygulanan sınır dışı hallerinde dahi kanun, Sözleşme’nin gerekliliklerini karşılamıyorsa 7 No.lu Ek Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiş olacaktır.

33. Bu kuralın istisnası olamaz (*Sharma/Letonya*, 2016, § 80, ve *Bolat/Rusya*, 2006, § 81).

34. Ulusal güvenlik sebebiyle sınır dışı hallerinde, bu alanın özellik arz etmesi ve ulusal güvenlik tehditlerinin çeşitli olması, tahmin edilmesinin veya önceden tanımlanmasının zor olabilmesi (bkz. *mutatis mutandis*, *C.G. ve diğerleri/Bulgaristan*, 2008, § 40) dikkate alındığında öngörülebilirlik şartının, Devletleri ulusal güvenlik sebebiyle bireyin sınır dışı edilmesi kararına yol açabilecek tüm davranışların ayrıntılı şekilde sıralandığı düzenlemeleri kabul etmeye zorlayamayacağı belirtilmiştir (*Ljatifi/Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti*, 2018, § 35).

B. Örnekler

35. [Bolat/Rusya](#), 2006, kararında Mahkeme “kanuna uygun olarak verilmiş” bir karar olmadığını çünkü iç hukukta yabancı uyruklu bir kişinin sınır dışı edilmesi için yargısal bir karar gerekliken başvurusunun sınır dışı edilmesini emreden böyle bir karar alınmadığını tespit etmiştir (§§ 81-82).

36. [Sharma/Letonya](#), 2016, kararında Hindistan uyruklu kişinin Letonya’dan sınır dışı edilmesine ilişkin olarak iç hukuk, normalde bir idari işlemin muhatabına bildirildiğinde etki doğurmasını şart koşmuştur. Bununla birlikte, idari işlemin derhal icrası şartları *lex specialis* bir hükümde ya da tartışılan kararın kendisinde belirtilmedikçe, bir üst mahkemeye yapılan başvuru işlemin icrasını durdurmaktadır. Söz konusu davada ilk sınır dışı emri 13 Haziran 2005’te alınmış ve başvurucuya bildirildiği için etkisini aynı gün göstermeye başlamıştır. Ertesi gün başvuru, üst mahkemeye kural olarak sınır dışı emrinin icrasını burada karar çıkana kadar askıya alan başvuruda bulunmuştur. Başvurucunun davasında yerel makamlar temyiz başvurusunda sınır dışı kararının derhal uygulanmasını gerektiren sebepleri sunmamışlardır. Başvurucunun itirazı 11 Temmuz 2005’te karara bağlanmış, kararda belirtildiği üzere başvurucuya bildirilmesiyle etki doğurmaya başlamıştır. Karar, başvuru 12 Temmuz 2005’te sınır dışı edilmeden önce tebliğ edilmemiştir. Buna göre, henüz kesinleşmemiş bir karara dayanan sınır dışı işlemi iç hukukta öngörülen usule aykırıdır.

37. [Ahmed/Romanya](#), 2010, kararında (§§ 53-55) Mahkeme, yetkililerin başvuru sahiplerine suçlandıkları hareketlerle ilgili en ufak bir ipucu vermemeleri ve savcılığın, verilen emirleri onlara zamanında bildirmemesi ışığında Romanya hukukunun yetkililerin keyfi hareketine karşı yeterli asgari güvence sağlamadığını ve öngörülebilirlik şartını karşılamadığını tespit etmiştir (aynı etki için ayrıca bkz. [Kaya/Romanya](#), 2006, § 57, ve [Lupsa/Romanya](#), 2006, § 57).

38. [C.G. ve diğerleri/Bulgaristan](#), 2008, kararında (§ 73), Sözleşmenin 8. maddesinin ikinci fıkrasındaki anlamı uyarınca ilk başvuru aleyhine “kanuna uygun” bir sınır dışı kararı verilmediğini kaydettikten ve bu ifadenin Sözleşme ve ek protokollerde⁵ kullanıldığı her yerde aynı anlama geldiğini tespit ettikten sonra Mahkeme, sınır dışının 7 No.lu Ek Protokol’ün 1. maddesi kapsamındaki kanunilik şartını sağlamadığına hükmetmiştir (ayrıca bkz. [Lupsa/Romanya](#), 2006, § 57, [Baltaji/Bulgaristan](#), 2011, § 56, [Geleri/Romanya](#), 2011, § 45).

39. Bazı davalarda Mahkeme, yalnızca iç hukuk kuralının niteliğini değil, aynı zamanda 7 No.lu Ek Protokol’ün 1. maddesinin ilk paragrafında sıralanan güvencelere uygunluğu da incelemektedir (örn. bkz., [Lupsa/Romanya](#), 2006, §§ 58-60, [C.G. ve diğerleri/Bulgaristan](#), 2008, § 74, [Geleri/Romanya](#), 2011, §§ 46-47).

III. Usule ilişkin güvenceler

7 No'lu Protokol Madde 1 § 1

“1. Bir yabancı(nın) (...):

- (a) Sınır dışı edilmesine karşı gerekçeleri sunmasına,
- (b) Durumunun yeniden incelenmesine ve
- (c) Bu amaçlarla, yetkili bir makam veya bu makam tarafından tayin edilen kişi ya da kişiler nezdinde temsil edilmesine imkan verilir.”

HUDOC anahtar kelimeler

Sınır dışı itirazı (P7-1-1) Sınır dışı kararının gözden geçirilmesi (P7-1-1) Yetkili makam (P7-1-1)
Temsil edilme (P7-1-1)

40. Kanunilik koşuluna ek olarak, 7 No'lu Protokol'ün 1 § 1 maddesi usule ilişkin spesifik güvenceler öngörmektedir. İlgili yabancı şunları yapabilmelidir:

Sınır dışı edilmesine karşı gerekçeler sunma,

Durumunu yeniden incelettirme ve

Bu amaçlarla, yetkili bir makam veya bu makam tarafından atanan kişi veya kişiler nezdinde temsil edilme.”

41. Mahkeme, önündeki davalarda bu güvencelerin sağlanıp sağlanmadığının tespiti için 1. maddede sıralanan güvencelerden birine her zaman ayrıntılı olarak bakmaksızın veya genel bir değerlendirme yaparak çeşitli maddi koşulları dikkate almıştır. Bununla birlikte, Mahkeme'nin içtihadında bahsedilen faktörlerden bazıları, bu hakların kapsamının belirlenmesini sağlamaktadır.

A. Sınır dışı edilmesine karşı gerekçeler sunmak

1. Garanti edilen hakların içeriği ve kapsamı

42. Mahkeme, sıklıkla, 7 No'lu Protokol'ün 1 § 1 (a) ve (b) maddelerinde sıralanan usule ilişkin güvenceleri birlikte incelemektedir.

43. *Lupsa / Romanya*, 2006, ve *Kaya / Romanya*, 2006, davalarında (a) – “Sınır dışı edilmesine karşı gerekçeleri sunma” - ibaresinde öngörülen güvenceye ilişkin olarak Mahkeme, ilk olarak, yetkili makamlar, başvurulara şüphelendikleri suçla ilgili en ufak bir bulgu sunmadığına ve ikinci olarak, savcılığın kendisine karşı çıkarılan emirleri İstinaf Mahkemesindeki tek duruşma gününe kadar bildirmemiş olduğuna işaret etmiştir. Dahası, İstinaf Mahkemesi tüm erteleme taleplerini reddetmiş, böylece başvuru avukatlarının kararı incelemesini ve adli inceleme başvurusunu desteklemek için kanıt sunmasını engellemiştir (*Lupsa / Romanya*, 2006, § 59 ve *Kaya / Romanya*, 2006, § 59). Son olarak, Sözleşme'nin veya ek protokollerinin herhangi bir hükmünün, teorik ve hayali olmaktan ziyade, pratik ve etkili hakları güvence altına alacak şekilde yorumlanması gerektiğini yineleyen Mahkeme, bu davalarda, İstinaf Mahkemesinin tamamen şekli nitelikteki incelemesi ışığında, başvuru sahiplerinin aslında davalarını, sınır dışı edilmelerine karşı sundukları gerekçeler çerçevesinde inceletemedikleri sonucuna ulaşmıştır (*Lupsa / Romanya*, 2006, § 60, *Kaya / Romanya*, 2006, § 60 ve *Geleri / Romanya*, 2011, § 48).

44. Mahkeme, idare mahkemeleri gibi yetkili makamların, bir yabancı tarafından sınır dışına ilişkin yapılan başvurunun esasını incelemeyi reddetmesi durumunda, yabancıya “sınır dışı edilmesine karşı gerekçeler sunma ve davasını idare mahkemelerinde inceletme olanağından yoksun” bırakılmış olacağını eklemiştir (*Baltaji / Bulgaristan*, 2011, § 57). Mahkeme ayrıca, mevcut üst makama başvuru yolunun, özellikle başvurana yargılama sırasında hiçbir zaman olgusal gerekçelere erişim izni verilmemiş olması nedeniyle, etkili bir iç hukuk yolu olarak kabul edilemeyeceğini, sınır dışı edilmesinin olgusal nedenlerine ve ihtilaf konusu kararı veren organın kurumsal olarak daha üst makamı olan Bakan'ın bağımsız ve tarafsız bir organ olmadığını kaydetmiştir. Aynı nedenlerden ötürü, Mahkeme, başvurunun tamamen şekli nitelikte olduğu ve, sınır dışı edilmesine karşı gerekçeler ışığında, başvuru sahibinin davasının düzgün bir şekilde incelenmesini sağlamadığı görüşündedir (*ibid.*, § 58).

45. Dolayısıyla, Mahkeme'nin her zaman, 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesi uyarınca, ilgili yabancıya kendisine yöneltilen suçlamalardan haberdar edilme hakkına sahip olduğuna karar verdiği (*Lupsa /*

Romanya, 2006, § 59) ve başvuru sahiplerine sınır dışı edilmelerinin nedenleri hakkında hiçbir bilgi verilmediğinde bunun her zaman kınanması gereken bir durum olarak tespit edildiği, içtihadattan görülebilir. (*Lupsa / Romanya*, 2006, §§ 40 ve 56; *Kaushal ve Diğerleri / Bulgaristan*, 2010, §§ 30 ve 48; *Baltaji / Bulgaristan*, 2011, § 58 ve *Ljatifi / Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti*, 2018, §§ 36-39).

46. Mahkeme, *Muhammad ve Muhammad / Romanya* [BD] davasında, ulusal güvenlik gerekçesiyle sınır dışı edilen yabancıların, 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesi uyarınca, kendilerinin sınır dışı etme kararının olgusal nedenleri hakkında bilgilendirilme hakkına ve dosyadaki belgelere erişim hakkına dayanıp dayanamayacaklarını incelemiştir. Mahkeme, bu haklardan 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesinde açıkça bahsedilmediğini belirttiikten sonra, ve etkililik ilkesini dikkate alarak, önceki içtihadına ilişkin bazı açıklamalar yapmıştır. Böylelikle Mahkeme, "bir yabancıların, ulusal güvenlik için tehdit oluşturduğuna yerel makamların inanmasına yol açan ilgili olgusal unsurların farkında olmadan, yetkililerin ulusal güvenliğin tehlikede olduğu iddialarına anlamlı bir şekilde itiraz edemeyeceği veya sınır dışı edilmesine karşı makul gerekçeler sunamayacağı" sonucuna ulaşmıştır (*Muhammad ve Muhammad / Romanya* [BD], 2020, § 126). Dosyadaki belgelere erişimle ilgili olarak Mahkeme, 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesi uyarınca, "yabancıya, tercihen yazılı olarak ve her halükarda etkili bir savunmayı mümkün kılacak şekilde, belgelerin içeriği ve yabancıların sınır dışı edilmesine karar veren yetkili ulusal makamın dayandığı bilgiler hakkında, gerektiğinde bu tür bilgilere usulüne uygun gerekçeli sınırlamalar getirme olasılığına hanel getirmeksizin bilgilendirilme hakkının güvence altına alındığına" karar vermiştir (*Muhammad ve Muhammad / Romanya* [BD], 2020, § 128).

47. Dolayısıyla, 7 No.lu Protokol'ün 1 § 1 maddesi, ilgili yabancıların sınır dışı edilmelerinin nedenleri hakkında bilgi edinme ve sınır dışı etme işlemlerinin temelini oluşturan dosyadaki belgelere erişim hakkını güvence altına almaktadır; ancak sınırlı ölçüde: ilgililer tarafından ileri sürülebilecek haklar, yetkili yerel makamların içeriğe erişim hakkı ile birlikte ulusal güvenlik için bir tehdit oluşturduklarını düşünmelerine yol açan *ilgili olgusal unsurlardan* haberdar edilme hakkı, belgelerin içeriğine ve bu yetkililerin sınır dışı edilmeye karar verirken dayandıkları dava dosyasındaki belgeler ve bilgilere erişim hakkı ile sınırlıdır. (*Muhammad ve Muhammad / Romanya* [BD], 2020, § 129; örneğin, karşılaştırınız, bir suçla itham edilen kişinin kendisine yöneltilen suçlamalardan haberdar olma hakkını ve dosyadaki tüm belgelere erişim hakkını garanti eden Sözleşme'nin 6. maddesinin gereklilikleri- bu hususta daha fazla ayrıntı için bkz. 6. Madde Rehberi (cezai boyut)).

2. Bu hakların sınırlandırılması

48. Mahkeme, 7 No'lu Protokol'ün 1 § 1 (a) maddesi ile güvence altına alınan hakların mutlak olmadığını belirtmiştir (*Muhammad ve Muhammad / Romanya* [BD], 2020, § 130). Bununla birlikte, söz konusu hakların herhangi bir şekilde sınırlandırılmasının, bu hükümde yer alan güvencelerin özünü zedeleyerek, 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesi ile güvence altına alınan usuli korumaları ortadan kaldırmaması gerektiğini açıklığa kavuşturmuştur. Sınırlamalar durumunda bile, yabancıya sınır dışı edilmesine karşı gerekçeler sunması için etkili bir imkan sunulmalı ve yabancı her türlü keyfiliğe karşı korunmalıdır (*ibid.*, § 133).

3. Garanti edilen haklarla ilgili herhangi bir sınırlama incelenirken izlenecek metodoloji

49. İlgili haklara getirilen sınırlamanın 7 No'lu Protokol'ün 1 § 1 (a) maddesi ile uyumlu olup olmadığına karar vermek için Mahkeme iki aşamalı bir test oluşturmuştur. İlk olarak, yabancı uyruklu

şahsın usuli haklarına ilişkin sınırlamaların, davanın özel koşulları ışığında, yetkili bir bağımsız makam tarafından usulüne uygun olarak gerekçelendirilip gerekçelendirilmediğini tespit edecektir. Mahkeme daha sonra, ilgili yabancı için bu sınırlamalardan kaynaklanan zorlukların dengeleyici faktörlerle yeterince telafi edilip edilmediğini inceleyecektir (*Muhammad ve Muhammad / Romanya* [BD], 2020, §§ 133 ve 137).

50. Ulusal makamlar, yabancının usuli haklarına yönelik sınırlama ihtiyacını incelememiş- yeterince incelememiş ve gerekçelendirmişse - bu, 7 No.lu Protokol'ün 1 § 1 (a) maddesinin ihlaline neden olmak için tek başına yeterli olmayacaktır. Her halükârda Mahkeme, herhangi bir dengeleyici önlemin uygulanıp uygulanmadığını da belirleyecektir (*ibid.*, § 144). Yalnızca Mahkemenin incelemesinin yoğunluğu farklı olacaktır: ulusal makamlar tarafından yapılan inceleme ne kadar dar olursa, Mahkemenin dengeleyici faktörleri incelemesi o kadar sıkı olacaktır (*ibid.*, § 145).

51. 51. Mahkeme ayrıca, değerlendirmesinde iki temel ilkeye göre hareket edileceğini gözlemlemiştir: Birincisi, yabancıya sağlanan bilgi ne kadar sınırlıysa, yabancı uyruklu şahsın veya yabancının usule ilişkin haklarının sınırlamasını dengelemek için güvenceler de o kadar önemli olacaktır; ikinci olarak, bir davanın koşullarının yabancının durumu için özellikle önemli sonuçlar ortaya çıktığı durumlarda, karşı dengeleme önlemleri buna göre güçlendirilmelidir (*ibid.*, § 146).

52. 52. Mahkeme, yargılamanın bir bütün halinde dikkate alınarak, belirli bir davanın koşullarını göz önünde bulundururken yürütmeyi gerektiğine karar vermiştir (*ibid.*, §§ 138 ve 157); bu, yargılamalar boyunca mevcut tüm faktörleri dikkate alacağı anlamına gelir.

53. 53. Testin ilk aşamasına gelince, Mahkeme, söz konusu sınırlamanın "usulüne uygun gerekçelendirilmiş nedenlerle" getirilip getirilmediğine ilişkin yerel makamların değerlendirmesiyle yerine getirilmesi gereken koşulları açıklığa kavuşturmuştur (örneğin, *İbrahim ve Diğerleri / Birleşik Krallık* [BD], § 265 ve *Beuze / Belçika* [BD], § 142 davasında gerekli "zorlayıcı nedenler" ve *Schatschaschwili / Almanya* [BD], § 107 davasında gerekli "iyi nedenler" bakımından karşılaştırınız). Mahkeme, ulusal güvenliğin korunması ihtiyacı gibi, usulüne uygun olarak gerekçelendirilmiş gerekçelerle, yabancının usuli haklarına sınırlamalar getirilmesine izin verilebileceğini kabul etmektedir ki bu esasen değerlendirmesi ulusal makamlara düşen bir meseledir. Mahkeme, bu nedenle, yabancının usule ilişkin haklarının sınırlandırıldığı karar prosedürünü inceleyecektir. Bu bağlamda Mahkeme, dengede ağırlığı olan faktörleri belirlemiştir (*ibid.*, §§ 139-142):

- sınırlama getirmeyi amaçlayan yürütme organından bağımsız bir adli veya başka bir makam tarafından inceleme;
- bu ulusal makamın yetkilerinin kapsamı ve özellikle
  - yetkili makamın bilgiyi gizli tutma gerekliliğini inceleme yetkisine sahip olup olmadığı; ve
  - usule dair hakların kısıtlanması ihtiyacına ilişkin belirli bir davada yaptığı tespitlere bağlı olarak bağımsız makama verilen yetkiler.

54. Testin ikinci aşaması -dengeleme faktörleri- ile ilgili olarak, Mahkeme, bazıları 7 No.lu Protokol'ün 1 § 1 (a) maddesinin (b) ve (c) maddesinden esinlenen aşağıdaki faktörlerin sınırlı sayıda olmayan bir listesini vermiştir (*ibid.*, § 151-156);

- Hem sınır dışı etme kararının altında yatan olgusal unsurlar, hem de bu kararı veren makamın dayandığı bilgi ve belgelerin içeriğine erişim açısından yabancıya fiilen ifşa edilen bilgilerin alaka düzeyi; yabancının kendisine yöneltilen suçlamaların özü hakkında yargılama sırasında bilgilendirilmesi gerektiğinin anlaşılması; ve tüm gizli delilleri inceledikten sonra, hangi olgusal

bilgilerin ilgili yabancıya açıklanabileceğine karar vermenin bağımsız bir makama düştüğünü akılda tutarak (*ibid.*, §§ 151-152). Suçlamalar hakkında yeterli bilgi oluşturmak için yasal hükümlerin sayısının salt bir sıralaması, asgari bile olsa, yeterli olamaz (*ibid.*, § 168).

- Yabancılara, haklarının sınırlandırılmasını telafi etmek için yargılamaların yürütülmesi ve yerel güvenceler hakkında bilgi sağlanması. Mahkeme, özellikle yabancının bir avukat tarafından temsil edilmediği ve yerel usul kurallarının davanın incelenmesinde belirli bir aciliyet gerektirdiği durumlarda, yargılamaların en azından kilit aşamalarında gerekli bilgileri yerel makamların sağlayıp sağlamadığını tespit edecektir (*ibid.*, § 153).
- Yabancının yargılamada temsil edilip edilmediği. 1 § 1 maddesinin sağladığı güvencenin ötesine geçerek, yabancı uyruklu kişinin bir avukat tarafından veya hatta dava dosyasında erişilemeyen gizli belgelere erişmek için ilgili yetkilere sahip uzman bir avukat tarafından temsil edilme imkânı yabancı için önemli bir dengeleyici faktör oluşturur; ayrıca, temsilcinin müvekkili ile iletişiminin, gizli materyale erişim sağlandıktan sonra kısıtlanıp kısıtlanmadığı da dikkate alınmalıdır (*ibid.*, §§ 154-155).
- Yargılamaya bağımsız bir makamın müdahalesi⁶.

B. Davanın incelenmesi

55. 7 No'lu Protokol'ün birinci maddesinin (b) fıkrasında öngörülen - davasının gözden geçirilmesi hakkının kapsamına gelince, Mahkemenin içtihadı, sınır dışı etme kararının tamamen şekli düzeyde incelenmesinin bu koşulu karşılamadığını göstermektedir. Mahkeme, *Kaushal ve Diğerleri / Bulgaristan*, 2010, § 49 davasında, bu nedenle, ulusal mahkemelerin, ilk başvuranın sınır dışı etme kararına dayanak teşkil eden iddiaları doğrulamak veya ortadan kaldırmak için delil toplamadığını kaydetmiş ve tamamen resmi bir incelemeye tabi tutulmadığını ve bunun sonucunda başvuranın, sınır dışı edilmesine karşı olası argümanlar ışığında davanın gerçekten dinlenmesini ve incelenmesini sağlayamadığını belirtmiştir. Dolayısıyla, yerel mahkemelerin yaklaşımları, 7 No.lu Protokol'ün birinci maddesinin (b) fıkrasına aykırıdır.

56. Sınır dışı etme kararının incelenmesinin tamamen resmi niteliği, Mahkeme tarafından *C.G. ve Diğerleri / Bulgaristan*, 2008, § 74, ulusal mahkemelerin, başvuranın sınır dışı edilmesi kararına dayanak teşkil eden iddiaları doğrulamak veya ortadan kaldırmak için delil toplamayı reddettiklerini ve bu kararı tamamen şekli bir incelemeye tabi tuttuklarını gözlemlenmiştir. Sonuç olarak, başvuranın, 1 (b) fıkrasına aykırı olarak, sınır dışı edilmesine karşı gerekçeler ışığında davasını gerçekten dinletip incelenmesini sağlayamamıştır.

57. *Ljatifi / Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti*, 2018, § 35 X davasında Mahkeme, ulusal güvenliğin tehlikede olduğu davada 7 No.lu Protokol'ün 1 § 1 (a) ve (b) maddesi uyarınca usule ilişkin güvencelere açıklık getirmiştir. Bu davada, başvuranın sınır dışı edilmesine yönelik karar, kendisine veya tedbiri inceleyen yerel mahkemelere herhangi bir olgusal neden açıklanmadan, ulusal güvenlik açısından bir risk olduğu iddiasına dayandırılmıştır. Usule ilişkin güvenceler sağlayan madde bağlamında uygulanan hukukun öngörülebilirliği ve hukukun üstünlüğü kurallarına dayalı olarak Mahkeme, sınır dışı etme tedbirlerinin, gerekirse gizli bilgilerin kullanımına dair uygun usuli sınırlamalarla, ilgili delilleri inceleme ve sınır dışı tedbirleri için gösterilen gerekçeleri inceleme yetkisine sahip bağımsız bir makam ya da mahkeme tarafından bir şekilde çelişmeli yargılamaya tabi tutulmasını gerekli görmektedir. Bağımsız makam veya mahkeme, "ulusal güvenlik" gereğinin

⁶ Bu faktör hakkında daha fazla ayrıntı için bu Rehberin 59. paragrafına bakınız.

olaylarda makul bir temelinin olmadığı veya keyfi olduğu durumlarda buna yönelik bir karar verebilmelidir.

58. Metnin bu bölümü, sınır dışı etme kararının altında yatan nedenlerin, kararın esaslarını gözden geçirme yetkisine sahip olması gereken idari veya yargısal bağımsız bir makam tarafından incelenmesi gerektiğini göstermektedir. Bu yetkiden önce, sınır dışı edilmeyi haklı çıkarmak için delil olarak kullanılan gizli bilgileri korumak için yabancı hakları kısıtlansa bile, yabancı, ulusal güvenliğin tehlikede olduğu iddiasına itiraz edebilmelidir. Mahkeme, bu davada, 7 No'lu Protokol'ün 1 § 1 (a) ve (b) maddelerinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

59. *Muhammad ve Muhammad / Romanya* [BD], 2020, § 156 davasında, Mahkeme, 7 No.lu Protokol'ün 1 § 1 (a) maddesi ile güvence altına alınan hakların sınırlandırılmasını dengeleyebilecek faktörlerden birinin, yargılamalara bağımsız bir makamın dahiliyeti olduğunu kaydetmiştir. Mahkeme, 7 No'lu Protokol'ün 1 § 1 (b) maddesi ile güvence altına alınan hakka ve bu tür meselelerdeki ilgili içtihadına atıfta bulunarak, önceki davalarda zaten dikkate alınmış olan hususları pekiştirmiş ve bazılarını belirtmiştir. Mahkeme, bu nedenle aşağıdaki hususların dikkate alınabileceğini kaydetmiştir:

- (i) İdari veya yargısal bir veya daha fazla bağımsız makamın, sınır dışı etme tedbirini doğrudan kabul etmek veya yasallığını ve hatta esaslarını incelemek için yürütülen usullere dahil olup olmadığı (bkz., diğer birçok makam arasında, *Al-Nashif*, yukarıda anılan, § 137; yukarıda anılan *Lupsa*, § 56; ve yukarıda anılan *Ljatifi*, § 32); ve bu otoritenin bir mahkeme olduğu durumlarda, ulusal hukuk sistemi hiyerarşisindeki seviyesi sorunu. Bu bağlamda, sınır dışı etme tedbirinin adli incelemesi, ilkesel olarak, idari bir inceleme biçiminden daha büyük bir dengeleyici etkiye sahip olacaktır.
- (ii) Başvuranın, etkili bir şekilde ve bağımsız bir makam önünde, ulusal güvenlik için bir tehlike oluşturduğuna dair kendisine yöneltilen iddialara itiraz edip edemeyeceği (bkz. yukarıda anılan *Ljatifi*, § 35).
- (iii) Bağımsız makamın, duruma göre sınır dışı etme başvurusu veya kararının altında yatan gerekçeleri ve sunulan destekleyici delilleri etkin bir şekilde inceleme yetkisine sahip olup olmadığı ve varsa, söz konusu davada bu yetkiyi gerektiği gibi kullanıp kullanmadığı (bkz. yukarıda anılan *CG ve Diğerleri*, §§ 73 ve 74; yukarıda anılan *Geleri*, § 48; ve yukarıda anılan *Ljatifi*, § 35). Bu noktada Mahkeme, bu konudaki görevini yerine getirmek için, söz konusu makamın yabancı aleyhine dava açmak için ilgili ulusal güvenlik organı tarafından oluşturulan dosyanın tamamına, sınıflandırılmış belgeler dahil, erişiminin olup olmadığını dikkate alacaktır (bkz. yukarıda anılan *Ljatifi*, § 32). Diğer bir önemli faktör de bu makamın, duruma göre sınır dışı etme başvurusu veya kararını desteklemek için sunulan gizli bilgilerin güvenilirliği ve doğruluğu ile beraber, dosyadaki belgelerin gerçekliğini teyit etme yetkisidir (bkz. Yukarıda anılan diğerleri, §§ 73-74; yukarıda anılan *Kaushal ve Diğerleri*, § 49; ve gerekli değişiklikler yapılarak, *Regner*, § 152). Bu bağlamda, yetkili ulusal güvenlik kurumu tarafından başvuru Devlet güvenlik gerekçelerinin mevcut ve geçerli olduğuna dair bir varsayım yoktur: bağımsız makam, sunulan kanıtlar ışığında maddi olguları doğrulayabilmelidir (bkz. Yukarıda anılan *Kaushal ve Diğerleri*, §§ 31-32 ve 49).
- (iv) Bağımsız makamın, bir sınır dışı etme kararını gözden geçirmesi için çağrıda bulunulup bulunmadığı, dosyanın ışığında, ulusal güvenlik talebinin herhangi bir makul ve yeterli olgusal dayanaktan yoksun olduğunu tespit etmesi halinde, bu kararı iptal etme veya değiştirme yetkisinin olup olmadığı.

- (v) Sınır dışı etme gerekliliğinin, davanın koşulları ve bağımsız makamın kararını gerekçelendirmek için sunduğu gerekçeler ışığında yeterince makul olup olmadığı. Bu bağlamda Mahkeme, ilgili yabancı aleyhine açılan davaya ilişkin olarak ulusal makam tarafından uygulanan incelemenin niteliği ve derecesinin, en azından özet olarak, kararlarının gerekçesinden kaynaklanıp kaynaklanmadığını tespit edecektir.

C. Yetkili makam önünde temsil edilmek

60. Açıklayıcı Raporu göre, 1 § 1 maddesinin (c) fıkrası, ilgili yabancıya davasının kendisi adına yetkili makama veya bu makam tarafından atanan kişi veya kişilere sunulması hakkının verilmesini gerektirmektedir. Rapor, bu temsilin niteliğinden özel olarak bahsetmemektedir. “Yetkili makamın” idari veya adli olabileceğini açıklamaktadır (ayrıca bkz. Bu bağlamda, *Ljatifi / Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti*, 2018, § 35). Ayrıca, davayı inceleyen “yetkili makam”, sınır dışı etme sorunuyla ilgili nihai kararın verileceği makam olmak zorunda değildir. Bu nedenle, bu hüküm, davayı (b) fıkrası uyarınca incelemiş olan bir mahkemenin, nihai kararın verildiği bir idari makama sınır dışı etme tavsiyesinde bulunduğu bir usulle karşılanmış olacaktır (Açıklayıcı Raporun 13.3. maddesine bakınız).

61. Mahkeme tarafından halihazırda incelenen davalarda, “yetkili makam” hem yargısal hem de idari idi (yargısal olmayan mercii örneği: *Sharma / Letonya*, 2016 ve *Baltaji / Bulgaristan*, 2011). Ancak, kurumsal olarak daha yüksek bir makama, yani davalı devletin İçişleri Bakanı'na itirazı durumunda, Mahkeme, başvuranın “yargılamanın hiçbir noktasında sınır dışı edilmesinin olgusal nedenlerinin farkına varamadığını” ve “kurumsal olarak daha yüksek olan bakanın itiraz konusu kararı veren makamları bakımından bağımsız ve tarafsız bir organ olarak kabul edilemeyeceğini” saptamıştır (*Baltaji / Bulgaristan*, 2011, § 58).

62. *Muhammad ve Muhammad / Romanya* [BD], 2020, §§ 154-155 davasında, Mahkeme, 7 No'lu Protokol'ün 1 § 1 (c) maddesine atıfta bulunarak, yabancıların sınır dışı edilmelerine ilişkin kararın amaçları doğrultusunda yetkili makam önünde temsilcilerinin gerekliliğine açıklık getirmiştir. Bu, iç hukuk hükümlerinin bu tür durumlarda etkili bir temsil imkânı sağlaması gerektiği anlamına gelir.

D. Örnekler

63. *Nolan ve K. / Rusya*, 2009, § 115 davasında, Mahkeme, davalı Devletin hükümetinin, başvuranın ihraç edilmesine ilişkin kararın başvurucaya neden üç aydan fazla bir süredir tebliğ edilmediğine veya neden sınır dışı edilmesine karşı gerekçeler sunmasına ve avukatının katılımıyla davasının incelenmesine izin verilmediğine ilişkin herhangi bir açıklama yapmadığını kaydetmiştir. Bu nedenle başvurucaya, 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesinde belirtilen usule ilişkin güvenceler verilmemiştir.

64. *Nowak / Ukrayna*, 2011, § 82 davasında, AİHM, başvuranın sınır dışı edilmesine ilişkin kararın kendisine, ayrılış tarihinde, anlamadığı bir dilde ve onu alıkoyan koşullar altında tebliğ edildiğini, bunun sınır dışına karşı temsil edilme ve herhangi bir neden sunmasını engellediği kaydetmiştir. Bu nedenlerle, 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

65. Bununla birlikte, 2002 tarihli *Mokrani / Fransa* (k.k.) davasında, başvuranın mahkeme işlemleri bağlamında sınır dışı etme kararına itiraz edebildiğini ve kendisine ayrıca gerekçeler sunma fırsatı verildiğini belirttikten sonra Mahkeme, sınır dışı etme kurulu önündeki yargılama bağlamında başvuranın sınır dışı edilmesine karşın, başvuranın 7 No'lu Protokol'ün 1 § 1 (a), (b) ve (c) maddelerinde öngörülen tüm güvencelerden yararlandığını tespit etmiştir.

66. 66. Benzer şekilde, *Dorochenko / Estonya* davasında (k.k.), 2006, Mahkeme, başvuranların davasının bir idare mahkemesi ve itirazlarının ardından temyiz mahkemesi ve Yüksek Mahkeme tarafından karara bağlanmış olduğunu kaydetmiştir. Her düzeyde, yetkililerin ikamet izinlerini uzatmayı reddetmelerine karşı gerekçeler sunmaya açıldı. Başvuran, 7 No'lu Protokol'ün 1 § 1 maddesinde öngörülen tüm güvencelerden yararlanmış (ayrıca bk. Aynı sonuç için, *Nagula / Estonya* (k.k.), 2005 ve *Unlu / İsviçre*, Komisyon kararı, 1996).

67. 67. *Muhammad ve Muhammad / Romanya* [BD] davasında, Romanya'da yasal olarak yaşayan iki Pakistan uyruklu, istenmeyen ilan edilen ve on beş yıl süreyle ülkeden yasaklanan başvuruçular, idari bir sürecin ardından, terörist faaliyetlerden şüphelenildiği, ancak belirli suçlamaların kendilerine bildirilmediği ve dosyadaki "gizli" olarak sınıflandırılan belgelere erişimlerinin olmadığı söylenerek sınır dışı edildiler. Yerel mahkemelere, Romanya istihbarat teşkilatı tarafından hazırlanan dosyadaki gizli bir belgeye erişim izni verilmişti. Başvuranlar, itirazlarında, söz konusu gizli belgeye erişim hakkı veren sertifikaya sahip olmayan iki avukat tarafından temsil edilmişlerdir. İç hukuka göre, bu tür bir prosedür için zaman sınırı da özellikle sıkıydı (söz konusu temyiz için beş gün).

68. 68. Mahkeme, başvuranların sınır dışı edilmelerini desteklemek için sunulan olgusal unsurlardan ve ilgili belgelerin içeriğinden haberdar edilme haklarının önemli ölçüde kısıtlandığını kaydetmiştir. Böyle bir sınırlamaya duyulan ihtiyaç, bağımsız bir ulusal makam tarafından incelenmemiş veya gerektiği gibi gerekçelendirilmemiştir. Sonuç olarak Mahkeme, uygulamaya konulan dengeleyici faktörlerle ilgili olarak sıkı bir inceleme yapmak zorunda kalmıştır. Başvuranlar, kendilerine yöneltilen suçlamaların hukuki niteliği hakkında yalnızca çok genel bilgiler almışlardır. Başvurulara, yargılamaların kilit aşamaları veya ilgili sertifikaya sahip bir avukat aracılığıyla dosyadaki gizli belgelere erişme olasılığı hakkında herhangi bir bilgi verilmemiştir. Romanya hukuku kapsamında, kendilerine verilen yetkileri gerçekten kullandıklarını tespit etmek mümkün olmaksızın, sınır dışı etme kararının yüksek düzeyde bağımsız adli makamlar tarafından alınmış olması, başvuruçuların sahip olduğu usule ilişkin haklarının kullanımının sürdürülmesi, sınırlamaları dengelemesi bakımından yeterli olmamıştır. Mahkeme, bir bütün olarak yargılamaları ve bu tür konularda Devletlere tanınan takdir payını göz önünde bulundurarak, sınırlamaların yerel yargılamalarda bu hakların özünü koruyacak şekilde dengelenmediği sonucuna varmıştır. Buna göre, 7 No'lu Protokol'ün 1. maddesi ihlal edilmiştir.

IV. İstisnalar

7 No'lu Protokol Madde 1 § 2

“Bir yabancıнын sınır dışı edilmesi kamu düzeni çıkarları açısından gerekliyse veya ulusal güvenlik nedenlerinden kaynaklanıyorsa, söz konusu yabancı, bu maddenin 1. fıkrasının (a), (b) ve (c) bentlerindeki haklarını kullanmadan önce sınır dışı edilebilir.”

HUDOC anahtar kelimeler

Usuli hakları kullanmadan önce sınır dışı (P7-1-2) Demokratik bir toplumda gereklilik (P7-1-2) Kamu düzeninin korunması (P7-1-2) Ulusal güvenlik (P7-1-2)

A. Genel ilkeler

69. Genel kural olarak, bir yabancıнын sınır dışı edilmeden önce paragraf 1'in alt paragrafları (a), (b) ve (c) altında düzenlenen haklarını kullanmasına izin verilmesi zorunludur. Ancak paragraf 2, sınır dışı etmenin bu haklar kullanılmadan gerçekleşmesinin, kamu düzeni çıkarları için ya da ulusal güvenlikten kaynaklı nedenlerle gerekli görüldüğü istisnalara cevaz vermektedir (bkz. Açıklayıcı Rapor para.15; *C.G. ve Diğerleri / Bulgaristan*, 2008, §§ 77-78, ve *Takush / Yunanistan*, 2012, § 63).

70. Bu istisnalar Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından tanımlandığı şekliyle ölçülülük ilkesi dikkate alınarak uygulanmalıdır (bkz. Açıklayıcı Rapor para.15; ve *C.G. ve Diğerleri / Bulgaristan*, 2008, §§ 77).

71. Bir yabancıyı Madde 1 paragraf 1'de belirtilen haklarını kullanmadan önce sınır dışı etmek için kamu düzeni gerekçesine dayanan Devlet, bu istisnai tedbirin o olay ya da olaylar grubu özelinde gerekli olduğunu göstermek zorundadır. Buna karşılık, sınır dışına karar verilmesi ulusal güvenlik nedenlerinden kaynaklanıyorsa, bu tek başına yeterli neden olarak kabul edilmelidir (bkz. Açıklayıcı Rapor para.15).

72. Ancak, her iki durumda da, ilgili kişi paragraf 1'de belirtilen haklarını sınır dışı edildikten sonra kullanabilecek olmalıdır (bkz. Açıklayıcı Rapor para.15, *Lupsa / Romanya*, 2006, § 53, ve *Kaya / Romanya*, 2006, § 53).

B. Örnekler

73. Nitekim; *Nolan ve K. / Rusya*, 2009, § 115 başvurusunda Mahkeme, cevap veren Hükümetin, ulusal güvenlik ya da kamu düzeni menfaatlerinin tehlikede olduğuna dair iddialarını destekleyen herhangi bir belge ya da delil sunmadığını tespit etmiştir. Bununla bağlantılı olarak, paragraf 2'de belirtilen istisna bu olaya uygulanamayacak olup başvuruğunun paragraf 1'de belirtilen usuli güvencelerden faydalanabilmesi gereklidir.

74. *C.G. ve Diğerleri / Bulgaristan*, 2008, § 78 başvurusunda Mahkeme, Hükümetin Mahkeme'yi tedbirin gerekli olduğuna ikna etmeye yeterli herhangi bir argüman ileri süremediğini tespit etmiştir. İlk başvuruğunun tedbire karşı haklarını kullanmadan sınır dışı edilmesinin gerçekten gerekli olduğunu gösteren herhangi bir gösterge dosyada bulunmamaktadır. Mahkeme ayrıca, başvuruğunun sınır dışı edilmesi Sözleşme Madde 8/2 kapsamında "sahici ulusal güvenlik nedenlerine" dayanmadığından, terminolojideki benzerlikten ötürü, 7 No'lu Protokol Madde 1'in ikinci paragrafındaki istisna anlamında sınır dışının ayrıca dayanaktan yoksun olduğunu tespit etmiştir (*ibid.*, § 77).

75. Ayrıca, "bu tezi destekleyen en ufak bir argümana dayanmaksızın, sadece başvuruğunun kamu düzeni ve güvenliği için tehlikeli olduğunun ileri sürülmesi, 7 No'lu Protokol Madde 1 paragraf 2 hükmü kapsamında meşru sayılamaz" (*Takush / Yunanistan*, 2012, § 63).

76. Bu değerlendirmeye neden olan maddi gerçekler gösterilmeden ve denetleyen yetkili otorite tarafından daha fazla açıklama yapılmadan kabul edilen, yabancıyı "[ulusal] güvenliğe karşı risk" olarak sunan sınır dışı kararına gerekçe olan genel ifadeler, 7 No'lu Protokol Madde 1 ile sağlanan usuli güvencelerden yararlanmadan önce gerçekleşen sınır dışını haklı gösteremez (*Ljatifi / eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti*, 2018, §§ 36-38).

Alıntılanan mahkeme kararlarının listesi

İşbu rehberde anılan içtihatlar, Mahkeme tarafından verilen esasa ve kabul edilebilirliğe ilişkin kararlar ile eski Avrupa İnsan Hakları Komisyonunun (“Komisyon”) karar ve raporlarına atıfta bulunmaktadır.

Davanın isminin ardından belirtilen özel bir ibare bulunmaksızın yapılan atıf, Mahkemenin bir Dairesi tarafından verilen esasa ilişkin bir kararla ilgilidir. “(k.k.)” ifadesi, Mahkemenin kabul edilebilirlik hakkında verdiği bir karara atıfta bulunmaktadır ve “[BD]” ifadesi ise, davanın Büyük Daire tarafından incelendiği anlamına gelmektedir.

Mevcut güncelleme tarihinde, Sözleşme'nin 44. maddesi anlamında “kesinleşmemiş” olan Daire kararları, aşağıda yer alan listede yıldız işaretiyle (*) belirtilmektedir. Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrası şu şekildedir: “(a) Tarafların davanın Büyük Daireye gönderilmesini talep etmeyeceklerini belirtmeleri halinde; veya (b) Karar tarihinden üç ay sonra, davanın Büyük Daireye gönderilmesinin talep edilmemesi durumunda; ya da (c) Büyük Daire Kurulunun Sözleşme'nin 43. maddesi uyarınca dile getirilen davanın gönderilmesi talebini reddetmesi halinde, Daire kararı kesinleşmektedir.” Şayet Büyük Daire Kurulu davanın gönderilmesi talebini kabul ederse, Dairenin kararı hükümsüz olmaktadır ve Büyük Daire daha sonra kesinleşmiş bir karar verecektir.

Rehberin elektronik versiyonunda atıf yapılan davaların bağlantıları, Mahkeme içtihatlarına (Büyük Daire, Daire ve Komite tarafından verilen karar ve hükümler, bildirilen davalar, istişari görüşler ve içtihatlarla ilişkin Bilgi Notu'ndan alıntı yapılan hukuki özetler), Komisyon içtihatlarına (kararlar ve raporlar) ve Bakanlar Komitesinin kararlarına erişimi sağlayan HUDOC veri tabanına (<http://hudoc.echr.coe.int>) yönlendirmektedir. Bazı Komisyon kararları, HUDOC veri tabanında yer almamaktadır ve yalnızca Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi Yıllık Rehberi'nin ilgili cildinde yayımlanmış haliyle mevcuttur.

Mahkeme, esasa ve kabul edilebilirliğe ilişkin kararlarını, iki resmi dili olan İngilizce ve/veya Fransızca dillerinde vermektedir. HUDOC veri tabanı aynı zamanda, Mahkeme'nin başlıca davalarından bazılarında ilişkin otuzdan fazla dilde yapılmış gayriresmi çeviriye erişimi sağlamaktadır. Ayrıca, söz konusu veri tabanı, üçüncü kişiler tarafından elektronik ortamda sunulan yüz kadar içtihat derlemesine ulaşmayı sağlayan bağlantıları içermektedir.

—A—

[Ahmed / Romanya](#), no. 34621/03, 13 July 2010

[A.M. ve diğerleri / İsveç](#) (k.k.), no. 38813/08, 16 Haziran 2009

—B—

[Baltaji / Bulgaristan](#), no. 12919/04, 12 Temmuz 2011

[Bolat / Rusya](#), no. 14139/03, ECHR 2006-XI (özetler)

—C—

[C.G. ve diğerleri / Bulgaristan](#), no. 1365/07, 24 Nisan 2008

—D—

Davies ve diğerleri / Romanya (k.k.), no. 40122/98, 7 Ocak 2003

De Souza Ribeiro / Fransa [BD], no. 22689/07, ECHR 2012

Dorochenko / Estonya (k.k.), no. 10507/03, 5 Ocak 2006

—G—

Geleri / Romanya, no. 33118/05, 15 Şubat 2011

Gürcistan / Rusya [BD], no. 13255/07, ECHR 2014 (özetler)

—I—

Ilias ve Ahmed / Macaristan [BD], no. 47287/15, 21 Kasım 2019

—K—

Karimi / Romanya (dec.), no. 30186/19, 23 June 2020

Kaya / Romanya, no. 33970/05, 12 Ekim 2006

Kaushal ve diğerleri / Bulgaristan, no. 1537/08, 2 Eylül 2010

—L—

Ljatifi / Eski Yugoslav Makedonya Cumhuriyeti, no. 19017/16, 17 Mayıs 2018

Lupsa / Romanya, no. 10337/04, ECHR 2006-VII

—M—

Maaouia / Fransa [BD], no. 39652/98, ECHR 2000-X

Malone / Birleşik Krallık, 2 Ağustos 1984, Series A no. 82

Mihalache / Romanya [BD], no. 54012/10, 8 Temmuz 2019

Mokrani / Fransa (k.k.), no. 52206/99, 12 Kasım 2002

Moretti ve Benedetti / İtalya, no. 16318/07, 27 Nisan 2010

Muhammad ve Muhammad / Romanya [BS], no. 80982/12, 15 Ekim 2020

—N—

Nagula / Estonya (k.k.), no. 39203/02, 25 Ekim 2005

Nolan ve K. / Rusya, no. 2512/04, 12 Şubat 2009

Nowak / Ukrayna, no. 60846/10, 31 Mayıs 2011

N.M. / Romanya, no. 75325/11, 10 Şubat 2015

—P—

Prokopovitch / Rusya, no. 58255/00, ECHR 2004-XI (özetler)

—R—

Radomilja ve diğerleri / Hırvatistan [BD], no. 37685/10, 20 Mart 2018

—S—

Saeed / Danimarka (k.k.), no. 53/12 24 Haziran 2014

S.C. / Romanya , no. 9356/11, 10 Şubat 2015

Sejdic ve Sulejmanovic / İtalya (k.k.), no 57575/00, 14 Mart 2002

Sharma / Letonya, no. 28026/05, 24 Mart 2016

Söderman / İsveç [BD], no. 5786/08, ECHR 2013

S.T. / Fransa, Komisyon kararı, başvuru no. 20649/92, 8 Şubat 1993

Sulejmanovic ve Sultanovic / İtalya (k.k.), no. 57574/00, 14 Mart 2002

Sultani / Fransa, no. 45223/05, ECHR 2007-IV (özetler)

—T—

T.A. / İsveç, Komisyon kararı, başvuru no. 23211/94, 5 Haziran 1994

Takush / Yunanistan, no. 2853/09, 17 Ocak 2012

—U—

Unlu / İsveç, Komisyon kararı, başvuru no. 26584/95, 15 Mayıs 1996

—V—

Voulfovitch ve Oulianova / İsveç, Komisyon kararı, başvuru no. 19373/92, 13 Ocak 1993

—Y—

Yildirim / Romanya (k.k.), no. 21186/02, 20 Eylül 2007